

Aan een juridisch medewerker van een rechtbank was de disciplinaire straf opgelegd van voorwaardelijk ontslag vanwege een zestal uitingen in sociale media over Marokkanen en moslims. Eerst in de bezwaarprocedure tegen deze disciplinaire straf wordt de AGFA verzocht om advies. De commissie acht zich bevoegd dit advies uit te brengen en adviseert de minder zware disciplinaire straf van schriftelijke berisping op te leggen. Daartoe overweegt de commissie dat twee van de zes uitingen die het bestuur van de rechtbank had aangemerkt als plichtsverzuim, geen plichtsverzuim opleveren en dat de houding van de ambtenaar ten aanzien van het plichtsverzuim van de overige uitingen strafverlichtend werkt. Niet alleen heeft zij spijt betuigd van deze uitingen, maar ook heeft zij deze zo snel mogelijk van het internet verwijderd en heeft zij ter voorkoming van verdere onwenselijke uitingen een cursus gevolgd ter beheersing van haar impulsiviteit. Ook acht de commissie voor de strafmaat van belang dat de ambtenaar in haar 31-jarig dienstverband bij verzoekers rechtbank niet eerder disciplinair is bestraft.

Advies

Adviesaanvraag nr. ABB/2019/12804

Verzoeker: het bestuur van de rechtbank Den Haag (hierna: verzoeker).

1. Feiten en procesverloop

Mevrouw [naam ambtenaar] (hierna: de ambtenaar) is vanaf 2 augustus 1988 werkzaam bij verzoeker, Momenteel vervult zij de functie van juridisch medewerker. In deze functie is zij werkzaam bij de juridische ondersteuning en fungeert zij tijdens hoorzittingen als griffier.

Op 14 maart 2019 is de leidinggevende van de ambtenaar geattendeerd op de volgende uitingen van de ambtenaar op Facebook en/of Twitter, die verzoeker aanmerkt als plichtsverzuim:

1. Naar aanleiding van de belaging van het huis van een inwoner van Urk met een migratieachtergrond door een aantal inwoners van Urk zonder die achtergrond heeft de ambtenaar opgemerkt het als positief te ervaren dat Nederlanders voor zichzelf opkomen omdat een Nederlandse eenling meestal de pineut is als hij wordt aangevallen door een kudde Marokkanen.
2. In het kader van een discussie op Twitter over het beweerdelijk racistische karakter van een reclame-uiting van H&M waarin een jongetje met een donkere huidskleur een trui draagt met de tekst: 'coolest monkey of the jungle' heeft de ambtenaar opgemerkt dat het juist racistisch is om dat jongetje niet voor die reclame-uiting te selecteren.
3. In reactie op een nieuwsbericht over het mogelijk verbieden van minirokken in een islamitisch land heeft de ambtenaar opgemerkt dat het afhakken van mannelijke geslachtsdelen een oplossing zou kunnen zijn.
4. In een discussie met een Facebookgebruiker met een migratieachtergrond heeft de ambtenaar opgemerkt dat die medegebruiker van Facebook haar 'eigen' mensen zou moeten aanspreken. In deze discussie heeft de ambtenaar ook opgemerkt dat Marokkanen 'zielig' en 'slachtoffers' zouden zijn en heeft zij geconstateerd dat volgens Marokkanen al sprake is van racisme of discriminatie wanneer Nederlanders eenmaal 'boeh' roepen.
5. In reactie op een bericht over de schorsing van een amanuensis vanwege zijn bejegening van moslims heeft de ambtenaar het volgende gesteld: "*Iedereen mag Gvd zeggen, maar o wee als je aan de islam komt*". In een daarna ontstane discussie heeft de ambtenaar zich onder meer afgevraagd of mensen speciaal activiteiten ondernemen om Mohammed te verdedigen en heeft zij als haar mening te kennen gegeven dat elk geloof sowieso onzin is.
6. In reactie op een bericht over de aanslag op een moskee in Christchurch heeft de ambtenaar opgemerkt dat "*de trollolol accounts als moslim-paddestoelen uit de grond schieten*".

Op 19 maart 2019 heeft met de ambtenaar een verantwoordingsgesprek plaatsgevonden. Naar aanleiding van dat gesprek heeft zij maatregelen getroffen om de bovengenoemde uitingen van het internet te verwijderen.

Bij brief van 17 april 2019 is aan de ambtenaar het voornemen kenbaar gemaakt om haar vanwege de bovengenoemde uitingen, die verzoeker kwalificeert als zeer ernstig plichtsverzuim, de disciplinaire straf van ontslag voorwaardelijk op te leggen met een proeftijd van twee jaar.

Bij e-mail van 1 mei 2019 heeft de ambtenaar haar zienswijze kenbaar gemaakt inzake dit voornemen.

Bij besluit van 14 mei 2019 is de disciplinaire straf van ontslag voorwaardelijk aan de ambtenaar opgelegd, waarbij de proeftijd in reactie op haar schriftelijke zienswijze is gehalveerd.

Bij brief van 21 juni 2019 heeft de heer mr. F.B. van Batenburg, advocaat te Alphen aan den Rijn (hierna: de raadsman van de ambtenaar) namens deze op nader aan te voeren gronden bezwaar gemaakt tegen het besluit van 14 mei 2019.

Bij brief van 27 juni 2019 is de ontvangst van het inleidend bezwaarschrift van 21 juni 2019 bevestigd en is aan de raadsman van de ambtenaar een termijn gesteld van vier weken om het bezwaar te voorzien van gronden.

Bij e-mail van 23 juli 2019 heeft de raadsman van de ambtenaar aan verzoeker een aanvullend bezwaarschrift van 22 juli 2019 doen toekomen, waarbij het bezwaar van 21 juni 2019 wordt voorzien van gronden. Een van die gronden ziet op het ontbreken van het in artikel 82a van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (hierna: ARAR) voorgeschreven advies van de commissie.

Bij brief van 29 juli 2019 heeft mevrouw [naam functionaris], werkzaam als juridisch adviseur bij het Landelijk Dienstencentrum Rechtspleging (hierna: de gemachtigde van verzoeker) de commissie verzocht om advies ter zake van de bij besluit van 14 mei 2019 aan de ambtenaar opgelegde disciplinaire straf.

Bij brief van 15 augustus 2019 heeft de gemachtigde van verzoeker bij de commissie een verweerschrift ingediend. Het daarin gevoerde verweer mondt uit in een verzoek aan de commissie om te adviseren het bezwaar ongegrond te verklaren.

De commissie heeft de adviesaanvraag behandeld tijdens een hoorzitting op 8 oktober 2019. De commissie bestond uit de heer mr. M.J. Cohen (voorzitter), de heer prof. mr. A.W. Heringa (lid), mevrouw mr. dr. L.A. van Noorloos (lid) en de heer dr. J.S. Timmer (lid). De commissie werd bijgestaan door de heer mr. C.F. Sparrius (secretaris). Namens verzoeker zijn ter zitting verschenen [naam functionaris] (teamvoorzitter kanton Leiden/Gouda), [naam functionaris] (hoofd juridische ondersteuning), [naam functionaris] (adjunct-bestuurssecretaris) en [naam functionaris] (gemachtigde). De ambtenaar is verschenen, bijgestaan door de heer mr. F.B. van Batenburg, advocaat te Alphen aan den Rijn. Het verslag van de hoorzitting is verwerkt in de onderdelen 2 en 3 van dit advies.

2. Standpunten van het bevoegd gezag

In de adviesaanvraag van 29 juli 2019 wordt het standpunt van verzoeker als volgt verwoord:
“[Verzoeker] meent dat de uitlatingen van [de ambtenaar] ondanks het feit dat zij onder een pseudoniem zijn gedaan naar haar eigen naam zijn te herleiden. Uit een Google-zoekresultaat van 20 maart 2019 blijkt namelijk dat bij zoeken op [de voornaam en de achternaam van de ambtenaar] als eerste zoekresultaat een koppeling wordt gemaakt met het pseudoniem [naam pseudoniem]. Daarnaast betrof de profielfoto van [naam pseudoniem] een portretfoto van [de ambtenaar] waarop zij duidelijk herkenbaar is afgebeeld.

In een gesprek op 19 maart 2019 heeft [de ambtenaar] onder andere aangegeven te begrijpen dat haar uitlatingen als negatief kunnen worden opgevat. Zij meende echter dat een en ander niet naar haar herleid kon worden. Zo zou de profielfoto oud zijn en niet lijken en gebruikte zij een pseudoniem. [De ambtenaar] heeft in dat gesprek wel aangegeven te stoppen met het zich mengen in discussies op sociale media en de geplaatste berichten te zullen verwijderen.

[Verzoeker] meent dat het handelen van [de ambtenaar] valt te kwalificeren als zeer ernstig plichtsverzuim, omdat zij meerdere berichten op sociale media heeft geplaatst die tot haar zijn te herleiden en die door derden als negatief c.q. beledigend kunnen worden opgevat. Dergelijk gedrag kan leiden tot reputatieschade voor de rechtbank Den Haag. Van belang in dit kader acht [verzoeker]

de bijzondere positie en taakstelling van de Rechtspraak binnen de samenleving en het belang bij het behoud van een onkreukbaar imago en het vertrouwen van de burger in een onafhankelijke rechtspraak. Bij deze uitgangspunten past absoluut niet dat een medewerker die de rechtbank uit hoofde van haar functie zichtbaar vertegenwoordigt zich op openbare sociale media mengt in discussies en in dat kader berichten met een negatieve c.q. beledigende strekking plaatst. Een medewerker van een rechtbank – waartoe rechtzoekenden uit alle groepen van de samenleving zich wenden – dient omwille van het belang van een onafhankelijke rechtspraak persoonlijke meningen over groepen, geloven etc. simpelweg voor zich te houden en zeker niet te uiten op openbare sociale media. Dit is ook als zodanig gemotiveerd in het bestreden besluit van 14 mei 2019.”

Bij het bestreden besluit van 14 mei 2019 heeft verzoeker de duur van de proeftijd die is verbonden aan de bij dat besluit voorwaardelijk opgelegde disciplinaire straf van ontslag ten opzichte van het voorgenomen besluit van 17 april 2019 met een jaar verminderd tot een jaar. De stappen die de ambtenaar heeft ondernomen om de haar verweten uitingen op sociale media zoveel mogelijk te verwijderen waardoor associatie van haar naam en portret met negatieve uitingen zoveel mogelijk wordt voorkomen, hebben verzoeker daartoe aanleiding gegeven. Verzoeker zag echter geen aanleiding om geen plichtsverzuim vast te stellen en deze disciplinaire straf niet op te leggen. Daartoe heeft verzoeker in reactie op de zienswijze van de ambtenaar samengevat het volgende overwogen

1. De acties die de ambtenaar nadat zij was aangesproken op de uitingen heeft ondernomen om die te verwijderen, doen niet af aan de aard en ernst van de haar verweten gedragingen. Hoewel de ambtenaar een lang dienstverband heeft en zij niet eerder disciplinair is bestraft, zijn de haar verweten gedragingen mede gelet op de zichtbaarheid van de ambtenaar in haar functie en het belang van een onkreukbaar imago van de rechtbank Den Haag als zeer ernstig plichtsverzuim aan te merken. Daarbij is ook van belang dat de ambtenaar de ernst van haar gedragingen niet lijkt in te zien. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het bagatelliseren van de uitingen en uit de verwachtingen die zij aan de lezer daarvan stelt. Gelet op deze opstelling van de ambtenaar, kan verzoeker er niet volledig op vertrouwen dat zij haar gedrag in de toekomst aanpast. De duur van het dienstverband heeft wel geleid tot matiging van de straf.
2. De vrijheid van meningsuiting van een ambtenaar wordt beperkt door de functioneringsnorm van artikel 125a van de Ambtenarenwet. Op grond van die norm dient een ambtenaar zich te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens als daardoor de goede vervulling van zijn functie of het goed functioneren van de openbare dienst, voor zover dat in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid is verzekerd.
3. Het standpunt van de ambtenaar dat de uitingen niet tot haar zakelijke functie zijn te herleiden, is onjuist, want zoeken via Google op de voornaam en achternaam van de ambtenaar leidt tot het Facebookaccount waarop de uitingen en een profielfoto van de ambtenaar zijn geplaatst. Als juridisch medewerker is zij zichtbaar aanwezig bij zittingen en staat zij rechtzoekenden schriftelijk en telefonisch onder haar eigen naam te woord. Daarom bestaat er wel degelijk een risico dat haar uitingen in verband worden gebracht met haar zakelijke functie. Daarnaast zouden haar uitingen op sociale media ook negatieve gevolgen kunnen hebben voor de samenwerking van de ambtenaar met haar collega's, omdat zij ook voor hen zichtbaar zijn.
4. Ook uitingen van de ambtenaar in haar vrije tijd kunnen volgens vaste jurisprudentie worden aangemerkt als plichtsverzuim. Dat geldt zelfs voor de uiting uit 2012.
5. De ambtenaar heeft zich gemengd in een discussie over de mogelijke discriminatie van mensen met een donkere huidskleur door H&M op een wijze die voor anderen aanleiding heeft gevormd om te menen dat zij zich daarin racistisch heeft opgesteld. Dit bevestigt dat het gedrag van de ambtenaar op sociale media als negatief c.q. beledigend wordt ervaren.
6. De context waarin de ambtenaar de berichten heeft geplaatst en haar maatschappelijke betrokkenheid maken het niet onmogelijk de berichten negatief c.q. beledigend te achten. Voor de interpretatie van berichten die zijn geplaatst op een openbare website is de letterlijke tekst bepalend, omdat de lezers van die berichten niet bekend zijn met de achtergrond daarvan. De uitingen die de ambtenaar worden verweten als plichtsverzuim, dragen op geen enkele wijze bij aan een constructieve maatschappelijke discussie over de onderwerpen die de ambtenaar aan de orde stelt. Haar uitingen over deze onderwerpen kunnen niet anders dan als negatief c.q. beledigend worden opgevat.

In het verweerschrift van 15 augustus 2019 wordt namens verzoeker samengevat de volgende reactie gegeven op de gronden van het bezwaar:

1. Gelet op de juiste vermeldingen van de resterende duur van de proeftijd op andere plaatsen in het bestreden besluit, is de enkele onjuiste vermelding hiervan die voorkomt in dit besluit op te vatten als een kennelijke schrijffout die de motivering van dit besluit niet ondeugdelijk maakt.
2. In de bezwaarfase is de commissie alsnog verzocht om advies.
3. Verzoeker onderschat de lezer van de uitingen niet, maar de ambtenaar overschat die lezer door deze bekend te veronderstellen met de context waarin de uitingen zijn gedaan. Die uitingen wekken in elk geval de indruk dat de ambtenaar een negatieve visie heeft op Marokkanen en de islam. Verzoeker acht de feitelijke tekst van de uitingen dan ook leidend voor de interpretatie daarvan. De inhoud van die uitingen wekt daadwerkelijk het risico dat deze door lezers als negatief c.q. beledigend wordt opgevat.
4. De ambtenaar lijkt een onderscheid te willen maken tussen het zich mengen in een discussie en het daarin geven van uitleg. Verzoeker ziet niet in waarom dit verschil relevant zou zijn. In beide gevallen neemt de ambtenaar deel aan een discussie door daarvoor input te leveren.
5. Verzoeker verwijt de ambtenaar niet dat haar naam is geplaatst op de "Wall of shame", maar acht het ook zonder die vermelding mogelijk een koppeling te leggen tussen haar naam en het pseudoniem dat zij heeft gebruikt, en wijst erop dat deze vermelding kennelijk een gevolg is van het zich mengen in een discussie over een beweerdelijk racistische handelwijze van H&M. De bijdrage van de ambtenaar aan die discussie is door anderen klaarblijkelijk als negatief c.q. beledigend opgevat. Zij heeft zich in die bijdrage op het standpunt gesteld dat het juist racistisch zou zijn geweest wanneer een jongetje met een donkere huidskleur niet zou zijn gekozen voor een fotoshoot waarin hij een trui droeg met het opschrift 'Coolest monkey of the world'. In vergelijking met de vijf andere verweten uitingen is deze uiting mogelijk niet de meest laakbare. Uit deze uiting blijkt echter wel dat de ambtenaar met regelmaat bijdraagt aan discussies over discriminatie en dat anderen die bijdragen niet positief waarderen.
6. Vast staat dat de door de ambtenaar gebruikte foto een portretfoto van haar is. Naar het oordeel van verzoeker is zij hierop dan ook te herkennen. Dat de foto wellicht een aantal jaren oud is en de haardracht van de ambtenaar op de werkvloer verschilt van die op de foto, doet aan het vorenstaande niet af.
7. Verzoeker deelt niet de visie van de ambtenaar dat er geen verband is tussen haar zakelijke functie en haar gedrag in de sociale media. In haar functie van juridisch medewerker wordt de ambtenaar regelmatig ingezet als griffier ter zitting. Rechtzoekenden zien haar in de zittingszaal en nemen kennis van haar naam in correspondentie, telefonische contacten en rechterlijke uitspraken.
8. De ambtenaar lijkt in haar bezwaarschrift uit te gaan van de vindbaarheid van de haar verweten uitingen via Google nadat zij die uitingen had verwijderd of had laten verwijderen. Op 20 maart 2019 kon echter nog wel een koppeling worden gelegd tussen de naam van de ambtenaar en het pseudoniem waaronder zij de haar verweten uitingen heeft geplaatst. Via dat pseudoniem waren die uitingen gemakkelijk te vinden.
9. Het oordeel van verzoeker dat de ambtenaar haar functie niet meer goed kan vervullen door haar herkenbaarheid in de zittingszaal en de vindbaarheid van de haar verweten uitingen is gebaseerd op de bijzondere positie van de rechtspraak en op het belang van het behoud van het vertrouwen in een onafhankelijke rechtspraak. Rechtzoekenden komen uit alle groepen in de maatschappij en in geen geval mag twijfel bestaan over de vraag of een zaak onafhankelijk wordt beoordeeld. In de rechtszaal mogen vertegenwoordigers van de Rechtspraak dan ook op geen enkele wijze blijf geven van hun persoonlijke visie of hun levensovertuiging en zij moeten zich ook in hun vrije tijd zo gedragen, dat de integriteit van de rechtspraak niet ter discussie komt te staan. De ambtenaar heeft met de verweten gedragingen zich niet aan deze uitgangspunten gehouden. Daardoor is daadwerkelijk een risico op reputatieschade ontstaan. Niet van belang is of dit risico zich heeft verwezenlijkt. Herhaald wordt dat de verweten uitingen kunnen worden gekoppeld aan de naam van de ambtenaar en dat zij zijn geplaatst onder een account waarop een portretfoto stond van de ambtenaar. Op die manier hebben niet alleen rechtzoekenden maar ook collega's kennis kunnen nemen van de verweten

uitingen. Vanwege de diversiteit van het personeelsbestand van de rechtbank Den Haag kunnen deze uitingen ook intern negatieve gevolgen hebben. Dat is ook benoemd in het voorgenomen besluit en in het bestreden definitieve besluit.

10. De vermelding in het bestreden besluit van het op dat moment lopende verbetertraject is slechts een reactie op de stelling van de ambtenaar in haar zienswijze dat zij in haar lange dienstverband in het algemeen altijd naar behoren heeft gefunctioneerd. Hoewel niet van belang voor het bestreden besluit, heeft verzoeker hierin verwoord dat hij die visie niet deelt.
11. Verzoeker waardeert de inspanningen van de ambtenaar om de haar verweten uitingen zoveel mogelijk te verwijderen positief. De ambtenaar heeft dat echter gedaan onder de expliciete vermelding van het feit dat zij daarmee geen schuld erkent. Zij richt zich voornamelijk op het verdedigen van de haar verweten uitingen door deze toe te lichten en ziet het kwalijke karakter daarvan niet in. Gelet op de door de ambtenaar getroffen maatregelen heeft verzoeker de proeftijd verkort, maar verzoeker zag geen aanleiding terug te komen op het bestreden besluit.
12. Verzoeker betwist dat sprake is van vooringenomenheid ten opzichte van de ambtenaar en dat zij wordt gesanctioneerd om haar uiteindelijk te kunnen ontslaan. Deze stelling van de ambtenaar wordt overigens in het geheel niet onderbouwd.

Op de bovenstaande gronden meent verzoeker het bestreden besluit op goede gronden te hebben genomen en wordt de commissie verzocht te adviseren het bezwaar ongegrond te verklaren.

Tijdens de hoorzitting van de commissie is van de zijde van verzoeker samengevat het volgende verklaard:

- Verzoeker acht zichzelf niet verplicht om na ontvangst van het advies van de commissie de eigen bezwaaradviescommissie nog in te schakelen ter verdere beoordeling van het bezwaar.
- De ambtenaar heeft over een langere periode meerdere uitspraken gedaan in openbare sociale media die onverenigbaar zijn met haar positie als juridisch medewerker van een rechtbank. Zij had zich alvorens deze uitspraken te doen, moeten beseffen dat zij als juridisch medewerker van verzoekers rechtbank een bijzondere positie inneemt. Die positie houdt verband met de onafhankelijkheid van de rechtspraak in het Nederlandse staatsbestel.
- Het is de vraag of de spijt van de ambtenaar de inhoud van de uitspraken betreft.
- De inhoud van de uitspraken is in strijd met de bij het verweerschrift overgelegde Gedragscode Rechtspraak 2016. In 2018 heeft nog een workshop plaatsgevonden over integriteit, waarin deze gedragscode werd geoperationaliseerd. In die workshop is ook het gebruik van Facebook en andere sociale media aan de orde gekomen. Medewerkers van verzoekers rechtbank mogen wel uitspraken doen in deze sociale media, maar moeten daarbij terughoudendheid in acht nemen, zeker als het gaat over politiek of religie.
- Het risico dat uitspraken over deze onderwerpen in sociale media de reputatie van verzoekers rechtbank kunnen beschadigen, is groter naarmate de medewerker die deze uitspraken doet die rechtbank meer zichtbaar representeert. Als een rechter de uitspraken zou hebben gedaan die aan de ambtenaar ten laste zijn gelegd als plichtsverzuim, zou dat die rechter nog kwalijker zijn genomen. Ook een secretaris zoals de ambtenaar representeert echter de rechtbank. Zo onderhoudt een secretaris bijvoorbeeld contacten met rechtzoekenden.
- Het is niet zo dat medewerkers van verzoekers rechtbank zich in het geheel niet mogen uitspreken over religieuze gevoeligheden. De aanvaardbaarheid van zulke uitspraken is afhankelijk van de wijze waarop zij worden gedaan. Bijdragen aan discussies over zulke onderwerpen moeten constructief zijn en medewerkers van een rechtbank die zulke bijdragen leveren, moeten zich bewust zijn van de mogelijk aanstootgevende effecten van hun uitingen.
- Er is bewust gekozen voor het opleggen van een voorwaardelijk strafontslag. De wijze waarop de ambtenaar haar functie vervult, heeft daarbij geen rol gespeeld. De reden waarom in het bestreden besluit desondanks wordt gerefereerd aan het functioneringstraject dat de ambtenaar doorloopt, is de opmerking in haar zienswijze dat zij van onbesproken gedrag is.

3. Standpunten van de ambtenaar

De zienswijze van de ambtenaar van 1 mei 2019 kan als volgt worden samengevat:

1. De ambtenaar heeft in haar langdurig dienstverband altijd naar behoren gefunctioneerd en heeft zoveel mogelijk geprobeerd de haar verweten uitingen te verwijderen.
2. Deze uitingen zijn politiek getint en de vrijheid van meningsuiting is hierop van toepassing.
3. De ambtenaar is geabonneerd op *Opzij* en is lid van het Humanistisch Verbond. Zij bevordert actief de rechten van vrouwen door het doen van vrijwilligerswerk en het voeren van acties. Zij verzet zich tegen onrecht en discriminatie van andersdenkenden en laat zich daarin weleens meeslepen.
4. De ambtenaar is op geen enkele wijze voorstander van het uitsluiten of discrimineren van personen of bevolkingsgroepen.
5. De ambtenaar heeft de als discriminerend aangemerkte uiting over een reclame van H&M niet zelf op Twitter geplaatst. De opmerking die de ambtenaar hierover op Facebook heeft gemaakt, is juist niet discriminerend.
6. De uiting naar aanleiding van het verbod op het dragen van minirokken in een islamitisch land was niet letterlijk bedoeld en kan niet worden meegewogen omdat deze uiting dateert uit 2012.
7. De twee verweten uitingen over Marokkanen zijn gedaan in de context van een discussie waarin de ambtenaar zich heeft laten meeslepen. De ambtenaar heeft met deze uitingen niet de bedoeling gehad om Marokkanen te discrimineren.
8. Met de twee verweten uitingen over moslims heeft de ambtenaar deze bevolkingsgroep niet willen discrimineren, maar heeft zij willen aangeven dat de ene bevolkingsgroep sneller aandacht krijgt dan de andere en dat dit soms onterecht is.
9. De bovengenoemde uitingen heeft de ambtenaar gedaan in haar vrije tijd en kunnen niet in verband worden gebracht met haar werk bij de rechtbank. Op basis van de gebruikte profielfoto is het niet goed mogelijk de ambtenaar te herkennen in de uitoefening van haar functie, omdat deze foto oud en vaag is en de haardracht van de ambtenaar op de foto verschilt van die in haar functie.
10. De ambtenaar heeft op Facebook inmiddels een nieuw profiel aangemaakt onder haar eigen naam. De accounts waarop de haar verweten uitingen waren geplaatst, bestaan niet meer. De uitingen die mogelijk toch nog kunnen worden gevonden op het internet, kunnen geen aanleiding vormen om het aan de ambtenaar op te leggen voorwaardelijk strafontslag ten uitvoer te leggen.

De gronden van het bezwaar van de ambtenaar kunnen als volgt worden samengevat:

1. De motivering van het bestreden besluit bevat een inconsistentie op het punt van de vermelding van het aantal maanden waarmee de duur van de proeftijd is verminderd.
2. De commissie is ten onrechte niet verzocht om advies.
3. De zienswijze van verzoeker dat de aan de ambtenaar verweten berichten als negatief c.q. beledigend kunnen worden opgevat, is vooringenomen. Verzoeker onderschat de lezers.
4. De uiting van de ambtenaar over het jongetje in de H&M-reclame is juist niet discriminerend. De wijze waarop verzoeker deze uiting interpreteert, geeft blijk van vooringenomenheid bij verzoeker.
5. De herleidbaarheid van de verweten uitingen tot de persoon van de ambtenaar is een gevolg van een strafbare handeling van een derde die de naam van de ambtenaar op de 'Wall of Shame' heeft geplaatst. Het is onterecht dat verzoeker dit de ambtenaar aanrekent. Verzoeker had haar juist moeten bijstaan, bijvoorbeeld bij het doen van aangifte.
6. Op basis van de gebruikte profielfoto kan de ambtenaar in de uitoefening van haar werkzaamheden niet worden herkend. De foto is oud en vaag en de haardracht van de ambtenaar in de uitoefening van haar functie verschilt van de haardracht op de foto.
7. Gelet op het onder 6. gestelde, kunnen de aan de ambtenaar als plichtsverzuim verweten uitingen in de sociale media geen plichtsverzuim opleveren. In dit kader wordt verwezen naar de uitspraak van de Centrale Raad van Beroep van 10 augustus 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:2964.
8. De ambtenaar betwist dat het zoeken op haar echte naam leidt tot een koppeling met de onder een pseudoniem geplaatste verweten uitingen. Bij het zoeken op haar echte naam wordt alleen gelinkt naar haar nieuwe Facebookaccount, waarop de verweten uitingen niet zijn te vinden.
9. De conclusie dat de ambtenaar haar functie in de zittingszaal niet meer naar behoren kan vervullen omdat zij door rechtzoekenden in verband kan worden gebracht met de haar verweten uitingen, is gelet op het vorenstaande niet juist.
10. De irrelevante vermelding van een functioneringstraject in het bestreden besluit geeft blijk van een vooringenomen houding bij verzoeker.

11. De ambtenaar bagatelliseert de haar verweten uitingen niet en heeft alles gedaan wat in haar vermogen ligt om deze uitingen te verwijderen. Ook heeft zij een cursus bij de GGZ gevolgd om haar impulsiviteit beter te leren beheersen.
12. Volstaan had kunnen worden met een waarschuwing of een berisping. Het lijkt er erop dat verzoeker de ambtenaar een onevenredige sanctie heeft opgelegd met het oog op een toekomstig ontslag.

Tijdens de hoorzitting is van de zijde van de ambtenaar samengevat het volgende verklaard:

De raadsman van de ambtenaar verbaast zich erover dat de commissie niet eerder is verzocht om advies en spreekt gelet op een eerder advies van de commissie de verwachting uit dat de commissie niet zal adviseren tot het opleggen van een zwaardere disciplinaire straf. Voor het geven van een toelichting op de als plichtsverzuim gekwalificeerde uitingen geeft hij het woord aan de ambtenaar.

De ambtenaar gaat allereerst in op haar bijdrage aan de discussie over de reclame van H&M. Zij heeft opgemerkt dat het racistisch zou zijn om het jongetje met een donkere huidskleur dat in deze reclame figureert, daarin niet te laten optreden. Vanwege deze opmerking is spreekster beschuldigd van racisme. Dat is gebeurd door haar vanwege deze opmerking in verband te brengen met racisme op een 'Wall of Shame'.

Spreekster plaatst haar reactie op het verbod tot het dragen van minirokken in een islamitisch land in de context van haar inzet voor de rechten van vrouwen. Zij is van mening dat vrouwen niet mogen worden beperkt in de keuze van hun kleding vanwege een potentieel gebrek aan zelfbeheersing van mannen. De uitspraak over het afhakken van geslachtsdelen is naar haar mening niet letterlijk bedoeld. Bovendien wijst zij erop dat deze uitspraak zeven jaar oud is.

De ambtenaar stelt zich op het standpunt dat zij, hoewel zij ambtenaar is, met inachtneming van de daarbij behorende beperkingen haar mening moet kunnen uiten. In dit verband erkent zij dat zij zich, achteraf beschouwd, te scherp heeft uitgelaten in een discussie op Facebook over een voorval op Urk en betuigt zij daarvan spijt. Met het woord 'kudde' dat zij in deze uiting heeft gebruikt, duidt zij echter wel vaker groepen mensen aan en als zij eerder op de onaanvaardbaarheid van haar uitingen was aangesproken, had zij die ook eerder verwijderd. De uitingen zijn echter gedaan op persoonlijke titel en op Facebook is spreekster niet herkenbaar als ambtenaar van verzoekers rechtbank.

De ambtenaar erkent dat zij zich ook heeft laten meeslepen bij de als plichtsverzuim gekwalificeerde uitingen over Marokkanen en moslims en dat ook deze uitingen scherp zijn verwoord. De context van een van deze uitingen was de schorsing van een techniekdocent vanwege een uitspraak over de islam. Spreekster vindt dat zij in een discussie over dit onderwerp mag participeren en constateert dat moslims in sociale media overgevoelig reageren op kritiek op hun geloof. Met de uiting naar aanleiding van de aanslag op de moskee in Christchurch heeft spreekster geprobeerd de authenticiteit in twijfel te trekken van de vele reacties in sociale media waarmee moslims na de aanslag op de moskee in Christchurch steun zochten bij elkaar.

De ambtenaar wijst erop dat het nooit haar bedoeling is geweest om te discrimineren of te kwetsen. Als zij van te voren had geweten wat het effect van haar uitingen zou zijn, had zij die niet gedaan. De reactie van haar werkgever op haar uitingen acht zij echter disproportioneel; in haar visie had die reactie beperkt moeten blijven tot aanspreken op de uitingen en een verzoek om die te verwijderen.

De raadsman van de ambtenaar acht de bij het bestreden besluit opgelegde disciplinaire straf eveneens disproportioneel, zeker wanneer deze straf wordt beschouwd in vergelijkend perspectief met de schriftelijke berisping die een overheidswerkgever blijkens een eerder advies van de commissie heeft opgelegd aan een ambtenaar die met haar uitingen daadwerkelijk schade had berokkend aan de reputatie van die werkgever. Spreker wijst op het 31-jarig dienstverband van de ambtenaar en op het gedateerde karakter van een van de als plichtsverzuim gekwalificeerde uitingen. Verder acht hij het functioneringstraject van de ambtenaar irrelevant voor haar disciplinaire bestraffing.

De ambtenaar is eveneens deze mening toegedaan en wijst erop dat zij moslims niet discrimineert, maar hen als vrijwillig medewerker van de Vrouwenopvang juist bijstaat. Zij heeft verzoekers rechtbank niet in diskrediet gebracht, maar zal zich in de toekomst wel terughoudender opstellen bij het doen van uitingen in discussies op sociale media.

4. Overwegingen

1. Verzoeker heeft het advies van de commissie gevraagd over het besluit van 14 mei 2019 waarbij aan de ambtenaar wegens zeer ernstig plichtsverzuim de disciplinaire straf van ontslag voorwaardelijk is opgelegd met een proeftijd van een jaar. Nu in het bestreden besluit verschillende correcte vermeldingen voorkomen van deze proeftijd, moet de enkele onjuiste vermelding van de proeftijd die hierin voorkomt worden opgevat als een kennelijke schrijffout die niet afdoet aan de deugdelijkheid van de motivering van het bestreden besluit. De eerste grond van het bezwaar wordt dan ook tevergeefs voorgesteld.
2. Ingevolge artikel 125a van de Ambtenarenwet dient een ambtenaar zich te onthouden van het openbaren van gedachten of gevoelens of van de uitoefening van het recht tot vereniging, tot vergadering of tot betoging, indien door de uitoefening van deze rechten de goede vervulling van zijn functie of de goede functionering van de openbare dienst, voor zover deze in verband staat met zijn functievervulling, niet in redelijkheid zou zijn verzekerd.
3. Ingevolge artikel 82a van het ARAR kan een ambtenaar niet gestraft worden wegens overtreding van artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet, dan nadat daarover advies is ingewonnen van de commissie.
4. In zijn uitspraak van 19 januari 2017, ECLI:NL:CRVB:2017:299, heeft de Centrale Raad van Beroep de Staatssecretaris van Financiën niet bevoegd geacht een disciplinaire straf op te leggen voor een overtreding van de norm van artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet, omdat hij niet het op grond van artikel 82a van het ARAR verplichte advies van de commissie had ingewonnen. Dit betekent dat verzoeker niet bevoegd is een ambtenaar een dergelijke disciplinaire straf op te leggen als hij daarover niet vooraf een advies heeft ingewonnen bij de commissie. Gelet op het vorenstaande was verzoeker niet bevoegd de ambtenaar bij besluit van 14 mei 2019 een disciplinaire straf op te leggen vanwege de uitingen die hij de ambtenaar verwijt als zeer ernstig plichtsverzuim, nu verzoeker hierover niet vooraf een advies heeft ingewonnen bij de commissie.
5. Het besluit van 14 mei 2019 staat evenwel nog niet in rechte vast, nu hiertegen een bezwaarschriftprocedure aanhangig is. In zo'n procedure kunnen bevoegdheidsgebreken worden hersteld. Met het oog daarop heeft verzoeker de commissie bij de adviesaanvraag van 29 juli 2019 alsnog verzocht om advies over de bij besluit van 14 mei 2019 opgelegde disciplinaire straf. Door het gevraagde advies uit te brengen, wordt de ambtenaar niet benadeeld. Weliswaar wordt daardoor het bevoegdheidsgebrek dat kleeft aan het bestreden besluit hersteld, maar daardoor ontstaat ook de bevoegdheid om bij de besluitvorming op het bezwaar dit besluit volledig te heroverwegen. Door het enkele feit van het ontstaan van deze bevoegdheid wordt de ambtenaar niet benadeeld. Zij wordt slechts benadeeld als haar bij het besluit op haar bezwaar een zwaardere disciplinaire straf wordt opgelegd dan bij het bestreden besluit. Gelet op het vorenstaande acht de commissie zichzelf bevoegd het gevraagde advies uit te brengen, mits zij daarbij niet adviseert de ambtenaar een zwaardere disciplinaire straf op te leggen. De tweede grond van het bezwaar behoeft dan ook niet te leiden tot herroeping van het bestreden besluit.
6. Als plichtsverzuim worden de ambtenaar de uitingen in diverse sociale media verweten, die in de adviesaanvraag worden aangeduid met de volgnummers 1 t/m 6. Afgezien van een op zichzelf staande bijdrage aan een discussie over het beweerdelijk racistische karakter van een

reclame-uiting van H&M (volgnummer 2), gaat het hierbij om uitingen over Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond (volgnummers 1 en 4) en moslims (volgnummers 3, 5 en 6).

7. Het plichtsverzuim dat deze uitingen zouden opleveren, dient te worden getoetst aan de in overweging 2 weergegeven norm van artikel 125a, eerste lid van de Ambtenarenwet.

Bij deze toetsing hanteert de commissie het beoordelingskader van Aanwijzing 15 van de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren. Weliswaar is de ambtenaar geen rijksambtenaar, maar de rechtspositie van rijksambtenaren is op haar wel van toepassing. Daartoe behoren ook de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren. Alvorens dit beoordelingskader uiteen te zetten en de als plichtsverzuim ten laste gelegde uitingen van de ambtenaar hieraan te toetsen, hecht de commissie eraan dit kader te plaatsen in zijn grondwettelijke en internationaalrechtelijke context. Dit doet zij in de overwegingen 8 t/m 11.

8. Artikel 125a, eerste lid, van de Ambtenarenwet is de formeel-wettelijke grondslag voor de beperking van de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren die ingevolge artikel 7, eerste en derde lid, van de Grondwet is vereist. Naast artikel 7 van de Grondwet is voor de vrijheid van meningsuiting van Nederlandse ambtenaren ook artikel 10 van het Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM) van belang. Deze bepalingen vullen elkaar aan. Procedureel biedt artikel 7 van de Grondwet meer bescherming door preventieve censuur te verbieden en voor beperkingen een formele wet te vereisen. Materieel biedt artikel 10 EVRM meer bescherming. Dit artikel beschermt niet alleen het openbaren van gedachten of gevoelens maar ook het koesteren van een mening en het ontvangen van inlichtingen of denkbeelden. Bovendien stelt artikel 10, tweede lid, EVRM naast het formele criterium 'bij de wet voorzien' ook de voorwaarde dat een beperking van de vrijheid van meningsuiting noodzakelijk moet zijn in een democratische samenleving voor een of meer van de in dit artikellid genoemde doelen. Tot deze doelen behoort het waarborgen van het gezag en de onpartijdigheid van de rechterlijke macht.
9. Voor de uitleg van artikel 10 EVRM is de jurisprudentie van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: EHRM) van belang. Het standaardarrest van dit Hof over de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren is het arrest-Vogt.¹ In dit arrest oordeelt het EHRM voor het eerst expliciet dat de vrijheid van meningsuiting in principe ook geldt voor een ambtenaar. Bij de beoordeling van een meningsuiting van een ambtenaar kent het EHRM echter een bijzondere betekenis toe aan de plichten en verantwoordelijkheden ('duties and responsibilities') waarop wordt gedomd in artikel 10, tweede lid, EVRM. Hoe zwaar deze plichten en verantwoordelijkheden voor een individuele ambtenaar wegen, is onder meer afhankelijk van de functie van de ambtenaar en de rang die hij bekleedt. Naarmate een ambtenaar een verantwoordelijkere functie met een hogere rang bekleedt, neemt zijn vrijheid van meningsuiting af. Dit blijkt uit de arresten *Rekvenyi*² en *Otto*.³ In het arrest-*Otto* beschouwt het EHRM een inspecteur van politie in dit kader als een hooggeplaatste politieambtenaar.
10. In enkele uitspraken heeft het EHRM zich in het bijzonder uitgelaten over de vrijheid van meningsuiting van ambtenaren die werkzaam zijn bij een rechterlijke instantie. Volgens het EHRM hebben zulke ambtenaren het recht op vrijheid van meningsuiting, maar kan van hen worden verwacht dat zij terughoudendheid betrachten bij de uitoefening van die vrijheid wanneer het gezag en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in het geding kunnen komen.⁴ *'The Court has on many occasions emphasised the special role in society of the judiciary, which, as the guarantor of justice, a fundamental value in a law-governed State, must enjoy public confidence if it is to be*

¹ EHRM 26 september 1995, ECLI:NL:XX:1995:AD2397, NJ 1996/545 (Vogt/Duitsland, m. nt. E.J. Dommering).

² EHRM 20 mei 1999, Report 1999/III (Rekvenyi/Hongarije).

³ EHRM 24 november 2005, ECLI:NL:XX:2005:AV4269, NJ 2007/158 (Otto/Duitsland, m. nt. E.A. Alkema).

⁴ EHRM *Wille t. Liechtenstein*(GK), 28 oktober 1999, 28396/95, par. 64; EHRM *Kudeshkina t. Rusland*, 26 februari 2009, 29492/05, par. 86; EHRM *Baka t. Hongarije* (GK), 23 juni 2016, 20261/12, par. 164

successful in carrying out its duties.⁵ Tegelijkertijd is de vrijheid van meningsuiting groter waar het gaat om bijdragen aan het publieke debat, en hebben ook rechters een zekere vrijheid om zich te mengen in debatten die raken aan politieke zaken.

Wel is de manier waarop zij dat doen van belang: *[t]he dissemination of even accurate information must be carried out with moderation and propriety*.⁶ Het EHRM neemt daarbij tevens de aard en ernst van de sanctie in aanmerking en het risico van een 'chilling effect' daarvan op de uitoefening van de vrijheid van meningsuiting.

11. De bovengenoemde jurisprudentie van het EHRM concentreert zich op de rol van rechterlijke ambtenaren. Een juridisch medewerker (gerechtsambtenaar) heeft een andere rol en een andere rechtspositie dan een rechterlijk ambtenaar; van rechterlijke ambtenaren zal een nog grotere zorgvuldigheid mogen worden verwacht waar het gaat om publieke meningsuitingen dan van gerechtsambtenaren. Toch spelen de in overweging 10 genoemde specifieke aandachtspunten die verband houden met het gezag en de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht naar het oordeel van de commissie ook een rol waar het gaat om de vrijheid van meningsuiting van gerechtsambtenaren, nu hun werkzaamheden eveneens van invloed kunnen zijn op de wijze waarop de buitenwereld aankijkt tegen de rechterlijke macht. Dat geldt zeker voor gerechtsambtenaren die tijdens openbare zittingen optreden als griffier en de rechtbank op die manier mede representeren.
12. Na deze uiteenzetting van het wettelijk, constitutioneel en internationaalrechtelijk kader voor de vrijheid van meningsuiting van Nederlandse rechterlijke ambtenaren en gerechtsambtenaren, keert de commissie terug bij het beoordelingskader van Aanwijzing 15 van de Aanwijzingen externe contacten rijksambtenaren. Dit beoordelingskader omvat de volgende gezichtspunten:
 - a. de afstand tussen de functie van de ambtenaar en het beleidsterrein van de uitspraken;
 - b. de politieke gevoeligheid van de materie;
 - c. het tijdstip waarop de uitspraken zijn gedaan;
 - d. de wijze waarop de uitspraken zijn gedaan;
 - e. de voorzienbaarheid van de schadelijkheid ten tijde van de uitspraken;
 - f. de ernst en duur van de door de uitspraken ontstane problemen voor de functievervulling van de ambtenaar of het functioneren van de openbare dienst, voor zover dit in verband staat met de functievervulling van de ambtenaar.In de overwegingen 13 tot en met 16 toetst de commissie het aan de ambtenaar ten laste gelegde plichtsverzuim aan deze gezichtspunten, daarbij in aanmerking nemend dat de ambtenaar als gerechtsambtenaar werkzaam is bij de rechterlijke macht.
13. De afstand tussen de functie van de ambtenaar en de onderwerpen waarover de als plichtsverzuim ten laste gelegde uitingen handelen, kwalificeert de commissie als middelgroot. De uitingen gaan niet over lopende rechtszaken of over het functioneren van de rechtspraak, maar over Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond en over moslims. In haar functie kan de ambtenaar echter in aanraking komen met personen die behoren tot deze groepen. Zowel rechtzoekenden, met wie zij schriftelijk en telefonisch contacten onderhoudt en die haar in de zittingszaal kunnen zien, als collega's kunnen behoren tot deze groepen. Hierbij is ook van belang dat gedragsregel 2 van de Gedragscode Rechtspraak erop wijst dat politieke of religieuze uitingen het imago van de rechtspraak kunnen schaden en dat gedragsregel 10 van deze gedragscode een respectvolle bejegening van collega's verlangt.
14. Hoewel aan de onderwerpen van de door verzoeker als plichtsverzuim aangemerkte uitingen van de ambtenaar een zekere politieke gevoeligheid niet kan worden ontzegd, beschouwt de commissie deze politieke gevoeligheid, noch het tijdstip van de plaatsing van die uitingen, als zwaarwegende factoren bij de beoordeling of de ambtenaar daarmee de wettelijke grenzen van haar vrijheid van meningsuiting heeft overschreden. Niettegenstaande het bepaalde in gedragsregel 2 van de Gedragscode Rechtspraak betekent de politieke of religieuze

⁵ Baka t. Hongarije par. 164; Kudeshkina t. Rusland par. 86.

⁶ Kudeshkina t. Rusland par. 93; Baka t. Hongarije par. 164

gevoeligheid van een onderwerp niet dat een gerechtsambtenaar zich over zo'n onderwerp in het geheel zou mogen uiten, zelfs niet als die uitingen controversieel of ondiplomatiek zijn. Vrijheid van meningsuiting geldt immers ook voor **controversiële** en ondiplomatieke uitingen en niet alleen voor uitingen waarmee (bijna) iedereen het eens is. Wel is juist voor rechterlijke ambtenaren en gerechtsambtenaren gelet op het besprokene in de overwegingen 10 en 11 de wijze waarop zij **controversiële** en ondiplomatieke uitingen doen van belang. De commissie beschouwt dit gezichtspunt dan ook als doorslaggevend bij de beoordeling of een als plichtsverzuim ten laste gelegde uiting ook plichtsverzuim oplevert. In de volgende overweging voert de commissie deze beoordeling uit.

15. De commissie maakt daarbij onderscheid tussen de uitingen met de volgnummers 1 en 6, de uitingen met de volgnummers 2 en 4 en de uitingen met de volgnummers 3 en 5.

De twee eerstgenoemde uitingen leveren naar het oordeel van de commissie plichtsverzuim op vanwege hun inhoud. Uiting 1 legitimeert (bedreiging met) geweldpleging jegens Marokkaanse Nederlanders en doet bovendien afbreuk aan de menselijke waardigheid van deze groep, door deze groep aan te duiden met de term 'kudde' waarmee gewoonlijk een groep dieren wordt aangeduid. Hieraan doet niet af dat de ambtenaar tijdens de hoorzitting heeft opgemerkt dat zij groepen personen wel vaker als 'kudde' aanduidt. Uiting 6 trekt de authenticiteit in twijfel van de reacties van moslims in sociale media op de aanslag op een moskee in Christchurch en krenkt daarmee de gevoelens van rouw van deze bevolkingsgroep over de tientallen doden die bij deze aanslag waren te betreuren. Deze uiting geeft dan ook geen blijk van het op grond van gedragsregel 10 van de Gedragscode Rechtspraak van de ambtenaar te verwachten respect.

De uitingen met de volgnummers 2 en 4 leveren naar het oordeel van de commissie plichtsverzuim op vanwege de wijze waarop zij zijn gedaan. Bij de uiting met het volgnummer 2 is sprake van plichtsverzuim omdat de ambtenaar deelneemt aan een discussie over een complexe maatschappelijke kwestie op een wijze die getuigt van weinig besef voor de problematiek die aan de orde is en van weinig gevoel voor nuance. De uiting met het volgnummer 4 levert plichtsverzuim op, omdat de wijze waarop de ambtenaar zich hierin distantieert van Marokkaanse Nederlanders door het gebruik van de term 'eigen mensen' en de denigrerende toon van de uiting blijk geven van een gebrek aan respect voor deze groep. De uitingen met de volgnummers 3 en 5 merkt de commissie niet aan als plichtsverzuim. De uiting met het volgnummer 3 levert op een evident ironische wijze commentaar op een maatschappelijke misstand in een islamitisch land zonder de islam of de aanhangers van die godsdienst te bekritisieren. Ironie is naar het oordeel van de commissie een juridisch geoorloofde stijfijfiguur waarbij wordt overdreven om te provoceren. De commissie verwijst in dit kader naar het arrest van het gerechtshof te 's-Hertogenbosch van 14 juli 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:2624. De uiting met het volgnummer 5 had wellicht wat diplomatieker kunnen worden geformuleerd, maar de ambtenaar kan het recht niet worden ontnomen om deze uiting te doen. Zij heeft immers het recht om te participeren in actuele maatschappelijke discussies, die anno 2019 vooral worden gevoerd in sociale media zoals Facebook en Twitter, zij het dat zij daarbij de in de jurisprudentie van het EHRM en de Gedragscode Rechtspraak daaraan gestelde grenzen heeft te respecteren. Naar het oordeel van de commissie heeft de ambtenaar deze grenzen met de uitingen 3 en 5 niet overschreden. Het is haar toegestaan om op een ironische wijze commentaar te leveren op maatschappelijke misstanden in islamitische landen en om te constateren dat moslims over het algemeen gevoeliger zijn voor kritiek op hun geloof dan christenen. Ook is het haar toegestaan te beweren dat zij ieder geloof onzin vindt; de vrijheid van godsdienst die wordt gewaarborgd in artikel 6 van de Grondwet houdt immers ook de vrijheid in om geen geloof aan te hangen en dat te uiten.

16. Gelet op gedragsregel 2 van de Gedragscode Rechtspraak, volgens welke gedragsregel politieke en religieuze uitingen het imago van de rechtspraak kunnen schaden, was de schade aan het imago van de rechtspraak die zou kunnen optreden als gevolg van de als plichtsverzuim gekwalificeerde uitingen voor de ambtenaar voorzienbaar. Bovendien is het een feit van algemene bekendheid dat mededelingen die zijn geplaatst op het internet moeilijk zijn af te schermen. De ambtenaar had zich

dan ook bewust kunnen en moeten zijn van de mogelijkheid dat haar voorzorgsmaatregelen om te voorkomen dat de als plichtsverzuim gekwalificeerde uitingen in verband zouden kunnen worden gebracht met haar functie, ontoereikend zouden zijn. In elk geval heeft de melder van de uitingen die in verband gebracht met de ambtenaar. Die melder heeft zich door de uitingen beledigd en gekwetst gevoeld. De uitingen hebben dan ook schade toegebracht aan de verhouding van de ambtenaar met de melder. Voor het overige is de omvang van de schade als gevolg van de uitingen echter zeer beperkt gebleven. Hetzelfde geldt voor de ernst en de duur van deze schade. Hierbij is van belang dat de ambtenaar, nadat zij op 19 maart 2019 op de uitingen was aangesproken, alles heeft gedaan wat in haar vermogen lag om de uitingen zo snel mogelijk van het internet te verwijderen.

17. De bovenstaande overwegingen leiden tot de tussenconclusie dat de ambtenaar zich met vier van de zes haar als plichtsverzuim ten laste gelegde uitingen daadwerkelijk heeft schuldig gemaakt aan plichtsverzuim. Bij twee van deze vier uitingen houdt dit verband met hun inhoud en bij de twee andere uitingen met de wijze waarop zij zijn gedaan. Bij de ernst van dit plichtsverzuim zijn echter relativerende kanttekeningen te plaatsen. De vier door de commissie als plichtsverzuim gekwalificeerde uitingen hebben slechts kort op het internet gestaan en de ambtenaar heeft zich, nadat zij op die uitingen was aangesproken, tot het uiterste ingespannen om die zo snel mogelijk van het internet te verwijderen. De ambtenaar heeft verder spijt betuigd voor de door haar niet voorziene mogelijke schade van de uitingen voor haar functie vervulling en voor de beeldvorming over de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de rechtspraak. De commissie heeft geen reden tot twijfel aan de oprechtheid van deze spijtbetuiging. Zij wijst in dit kader op de cursus ter beheersing van haar impulsiviteit die de ambtenaar uit eigen beweging heeft gevolgd. Door deze cursus te gaan volgen, heeft de ambtenaar ervan blijk gegeven zich bewust te zijn van haar impulsiviteit als oorzaak van de als plichtsverzuim gekwalificeerde uitingen en bereid te zijn die impulsiviteit te beteugelen. Deze opstelling van de ambtenaar ten aanzien van het door haar gepleegde plichtsverzuim dient positief te worden gewaardeerd en van invloed te zijn op de strafmaat. Ten slotte constateert de commissie dat de ambtenaar in haar 31-jarige dienstverband bij verzoekers rechtbank niet eerder disciplinair is bestraft. Hieraan doet het functioneringstraject dat momenteel op haar van toepassing is niet af: zowel de ambtenaar als verzoeker zijn van oordeel dat dit functioneringstraject niet van belang is voor de aan de ambtenaar op te leggen disciplinaire straf. De commissie deelt dit oordeel.
18. De bovenstaande overwegingen leiden tot de conclusie dat de ambtenaar zich weliswaar heeft schuldig gemaakt aan plichtsverzuim, maar niet aan ernstig of zeer ernstig plichtsverzuim. Nu de toerekenbaarheid van dit plichtsverzuim niet ter discussie staat, is verzoeker bevoegd de ambtenaar hiervoor een disciplinaire straf op te leggen. Gelet op de bovenstaande beoordeling van de aard en ernst van dit plichtsverzuim en de in overweging 17 genoemde strafverlichtende omstandigheden, beschouwt de commissie de disciplinaire straf van schriftelijke berisping als een passende sanctie. Naar haar oordeel kan niet worden volstaan met een waarschuwing, omdat meerdere uitingen kunnen worden gekwalificeerd als plichtsverzuim en van een ambtenaar die werkzaam is bij een rechtbank een grotere zorgvuldigheid mag worden verwacht bij het uiten van meningen dan van de gemiddelde ambtenaar of van de gemiddelde burger. De bij het bestreden besluit aan de ambtenaar voorwaardelijk opgelegde disciplinaire straf van ontslag acht de commissie gelet op de bovenstaande overwegingen echter disproportioneel. Zij acht het bezwaar dan ook gegrond.
19. Nu de bovenstaande overwegingen strekken tot herroeping van het bestreden besluit vanwege een aan verzoeker te wijten onrechtmatigheid, komt de ambtenaar gelet op artikel 7:15, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, in aanmerking voor de door haar raadsman gevraagde proceskostenvergoeding op basis van het Besluit proceskosten bestuursrecht.
20. De bovenstaande overwegingen leiden tot het volgende advies.

5. Advies

De Adviescommissie grondrechten en functie-uitoefening ambtenaren adviseert verzoeker het bezwaar van 21 juni 2019 tegen het besluit van 14 mei 2019 **gegrond** te verklaren, dit besluit te

herroepen, een nieuw besluit te nemen met inachtneming van de bovenstaande overwegingen en de gevraagde proceskostenvergoeding toe te kennen.

De commissie stelt het zeer op prijs een afschrift te mogen ontvangen van het op basis van dit advies te nemen besluit op bezwaar.

Amsterdam/Den Haag, 30 oktober 2019

Was getekend.

mr. M.J. Cohen,
voorzitter